

**Наказ МОУ № 688 —
Положення про проведення
навчання з питань охорони
праці та порядок допуску
військовослужбовців ЗСУ до
виконання робіт**

КУПИТИ

1. Це Положення встановлює порядок навчання, перевірки знань з питань охорони праці та допуску військовослужбовців Збройних Сил України до виконання робіт.
 2. Вимоги цього Положення є обов'язковими для виконання усіма органами військового управління та військовими частинами, установами, організаціями, підприємствами Міністерства оборони України (далі - військові частини).
 3. Нагляд за дотриманням цього Положення здійснюють органи державного нагляду за охороною праці Міністерства оборони України, а контроль - служби охорони праці військових частин.
 4. Координацію і методичний супровід військових частин, які проводять навчання військовослужбовців з питань охорони праці, здійснюють служби охорони праці органів військового управління та Навчально-методичний центр з охорони праці Житомирського військового інституту ім. С.П. Корольова.
 5. Організацію навчання військовослужбовців з питань охорони праці в Навчально-методичному центрі з охорони праці Житомирського військового інституту ім. С.П. Корольова здійснює Житомирський військовий інститут ім. С.П. Корольова.
- Участь у розробці навчальних програм та надання організаційно-методичної допомоги в проведенні навчального процесу здійснює сектор охорони праці Департаменту інформаційно-організаційної роботи та контролю Міністерства оборони України.

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

29.09.2014 № 688

**Зареєстровано в
Міністерстві
юстиції України
16 жовтня 2014 р.
за № 1286/26063**

**Про затвердження Положення про проведення
навчання з питань охорони праці та порядок
допуску військовослужбовців Збройних Сил
України до виконання робіт**

Наказ МОУ 668: Про затвердження Положення про проведення навчання з питань охорони праці та порядок допуску військовослужбовців Збройних Сил України до виконання робіт. – Київ : Видавець ФОП Чорнолуцький Євген Олександрович, 2026. – 36 с.

ЗМІСТ

I. Загальні положення.....	6
II. Вивчення основ охорони праці у військових навчальних закладах і під час індивідуальної підготовки військовослужбовців у військових частинах	9
III. Організація навчання і перевірки знань з питань охорони праці у військовій частині	10
IV. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці	13
V. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці посадових осіб	14
VI. Організація проведення інструктажів з питань охорони праці	16
VII. Стажування, дублювання і допуск військовослужбовців до самостійного виконання робіт.....	20
VIII. Організація робіт за нарядами-допусками, розпорядженнями та в порядку поточної експлуатації.....	22
ДОДАТКИ.....	25

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

29.09.2014 № 688

Зареєстровано в
Міністерстві
юстиції України
16 жовтня 2014 р.
за № 1286/26063

Про затвердження Положення про проведення навчання з питань охорони праці та порядок допуску військовослужбовців Збройних Сил України до виконання робіт

*{Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства оборони
№ 501 від 28.09.2016
№ 550 від 17.08.2025}*

Відповідно до підпунктів 7, 8 пункту 5 Положення про Міністерство оборони України, затвердженого Указом Президента України від 06 квітня 2011 року № 406, постанови Верховної Ради України від 23 червня 1995 року № 244 “Про державний нагляд за безпечним веденням робіт на підприємствах, в установах, організаціях і у військових частинах військових формувань та органів внутрішніх справ і Служби безпеки України” **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Положення про проведення навчання з питань охорони праці та порядок допуску військовослужбовців Збройних Сил України до виконання робіт, що додається.

2. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

**Міністр оборони України
генерал-полковник**

В.В. Гелетей

ПОГОДЖЕНО:

Перший заступник
Міністра освіти і науки України

І.Р. Совсун

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
оборони України
29.09.2014 № 688

Зареєстровано в
Міністерстві
юстиції України
16 жовтня 2014 р.
за № 1286/26063

ПОЛОЖЕННЯ
про проведення навчання з питань охорони
праці та порядок допуску військовослужбовців
Збройних Сил України до виконання робіт

{У тексті Положення слова “Відділ державного нагляду за охороною праці Міністерства оборони України” в усіх відмінках замінено словами “Управління державного технічного нагляду Збройних Сил України” у відповідних відмінках, слова “Житомирський військовий інститут ім. С.П. Корольова Державного університету телекомунікацій” в усіх відмінках замінено словами “Житомирський військовий інститут ім. С.П. Корольова” у відповідних відмінках згідно з Наказом Міністерства оборони № 501 від 28.09.2016}

{У тексті Положення слова “Управління державного технічного нагляду Збройних Сил України” у всіх відмінках замінено словами “Управління державного технічного нагляду” у відповідних відмінках згідно з Наказом Міністерства оборони № 550 від 17.08.2025, з урахуванням змін, внесених Наказом № 596 від 09.09.2025}

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Це Положення встановлює порядок навчання, перевірки знань з питань охорони праці та допуску військовослужбовців Збройних Сил України до виконання робіт.

2. Вимоги цього Положення є обов’язковими для виконання усіма органами військового управління та військовими

частинами, установами, організаціями, підприємствами Міністерства оборони України (далі - військові частини).

3. Нагляд за дотриманням цього Положення здійснюють органи державного нагляду за охороною праці Міністерства оборони України, а контроль - служби охорони праці військових частин.

4. Координацію і методичний супровід військових частин, які проводять навчання військовослужбовців з питань охорони праці, здійснюють служби охорони праці органів військового управління та Навчально-методичний центр з охорони праці Житомирського військового інституту ім. С.П. Корольова.

{Пункт 4 розділу I в редакції Наказу Міністерства оборони № 501 від 28.09.2016}

5. Організацію навчання військовослужбовців з питань охорони праці в Навчально-методичному центрі з охорони праці Житомирського військового інституту ім. С.П. Корольова здійснює Житомирський військовий інститут ім. С.П. Корольова.

Участь у розробці навчальних програм та надання організаційно-методичної допомоги в проведенні навчального процесу здійснює сектор охорони праці Департаменту інформаційно-організаційної роботи та контролю Міністерства оборони України.

{Пункт 5 розділу I доповнено новим абзацом згідно з Наказом Міністерства оборони № 501 від 28.09.2016}

6. Начальник Житомирського військового інституту ім. С.П. Корольова:

забезпечує своєчасне проведення навчання викладачів Навчально-методичного центру з охорони праці Житомирського військового інституту ім. С.П. Корольова в установленому порядку;

затверджує навчальні програми з охорони праці, організовує заняття та атестацію осіб, що пройшли навчання на зборах.

{Розділ I доповнено новим пунктом 6 згідно з Наказом Міністерства оборони № 501 від 28.09.2016}

7. Командири (командувачі, начальники) військових частин:

визначають посадових осіб для проходження навчання з питань охорони праці з числа командного складу військових частин, членів атестаційних комісій військових частин з питань охорони праці, посадових осіб служб охорони праці військових частин;

надають до Житомирського військового інституту ім. С.П. Корольова списки кандидатів на навчання з охорони праці для узагальнення та комплектування навчальних груп: на перше півріччя - до 15 листопада, на друге півріччя - до 15 травня.

{Розділ I доповнено новим пунктом 7 згідно з Наказом Міністерства оборони № 501 від 28.09.2016}

8. Планування направлення на навчання посадових осіб до Навчально-методичного центру з охорони праці Житомирського військового інституту ім. С.П. Корольова здійснюється відповідними командирами (начальниками) в установленому порядку.

{Розділ I доповнено новим пунктом 8 згідно з Наказом Міністерства оборони № 501 від 28.09.2016}

9. Обов'язки посадових осіб військових частин з питань організації навчання та безпечного виконання робіт військовослужбовцями визначаються Положенням про організацію роботи з охорони праці у військових частинах, військових навчальних закладах, установах, організаціях та на підприємствах Міністерства оборони України, затвердженим наказом Міністра оборони України від 28 січня 1998 року № 20, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 03 березня 1998 року за № 145/2585.

10. У цьому Положенні наведені нижче терміни вживаються в таких значеннях:

роботи за нарядом-допуском (розпорядженням) - роботи, виконання яких потребує дотримання посилених заходів безпеки, обсяг та порядок виконання яких визначається відповідними чинними нормативно-правовими актами з охорони праці;

роботи, що виконуються в порядку поточної експлуатації, - роботи, які виконуються військовослужбовцями самостійно на

закріпленій за ними діляниці протягом робочої зміни та не потребують оформлення наряду-допуску або розпорядження;

травматизм під час виконання робіт - травматизм, який може виникати під час виконання військовослужбовцями робіт, регламентованих діючими нормативними актами з охорони праці.

11. Терміни “навчання з питань охорони праці”, “робота з підвищеною небезпекою”, “спеціальне навчання”, “стажування”, “дублювання” вживаються в значеннях, наведених у Типовому положенні про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 року за № 231/10511; терміни “наряд-допуск”, “розпорядження” вживаються в значеннях, наведених у Правилах безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджених наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 09 січня 1998 року № 4, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 10 лютого 1998 року за № 93/2533.

II. ВИВЧЕННЯ ОСНОВ ОХОРОНИ ПРАЦІ У ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ І ПІД ЧАС ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИНАХ

1. Вивчення основ охорони праці в навчальних закладах, а саме навчальних дисциплін “Безпека життєдіяльності”, “Безпека військової діяльності (основи охорони праці)”, а також навчання та підвищення кваліфікації військовослужбовців, які організовують або виконують роботи з підвищеною небезпекою, проводиться за типовими програмами навчальних дисциплін, погодженими з Управлінням державного технічного нагляду.. Специфічні питання (розділи) з охорони праці для конкретних професій передбачаються в програмах навчальних дисциплін з професійної та практичної підготовки.

2. Теоретична частина навчальних дисциплін “Безпека життєдіяльності”, “Безпека військової діяльності (основи охорони праці)” під час навчання військовослужбовців, які організовують або виконують роботи з підвищеною небезпекою, вивчається обсягом не менше 30 годин, а під час підвищення кваліфікації - не менше 15 годин.

Теоретична частина навчальних дисциплін “Безпека життєдіяльності”, “Безпека військової діяльності (основи охорони праці)” під час підготовки військовослужбовців для виконання робіт, які не належать до переліку робіт з підвищеною небезпекою, вивчається в обсязі не менше 10 годин, а під час підвищення кваліфікації - не менше 8 годин.

Обсяг годин навчальних дисциплін “Безпека життєдіяльності”, “Безпека військової діяльності (основи охорони праці)” не може зменшуватись під час розробки робочих програм з навчальних дисциплін.

ІІІ. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ І ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ У ВІЙСЬКОВІЙ ЧАСТИНІ

1. У військових частинах на основі цього Положення з урахуванням специфіки ведення робіт та вимог нормативно-правових актів з охорони праці розробляються і затверджуються відповідні положення військових частин про навчання з питань охорони праці, а також формуються плани-графіки проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці, з якими ознайомлюються військовослужбовці.

2. Організацію навчання та перевірки знань з питань охорони праці військовослужбовців, у тому числі під час професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації, у військовій частині здійснює головний інженер (заступник командира військової частини) або інші посадові особи, яким командиром військової частини доручена організація цієї роботи.

3. Навчання з питань охорони праці в частині організації навчального процесу (матеріально-технічне забезпечення,

формування навчальних груп, розробка навчально-тематичних планів і програм, форм навчальної документації та порядок їх ведення) здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства.

4. Навчання з питань охорони праці проводиться як пояснювально-ілюстративним методом, так і з використанням частково-пошукового, дослідницького методів та методу проблемного викладання, а також з використанням технічних засобів навчання: аудіовізуальних, комп'ютерних навчально-контрольних систем, комп'ютерних тренажерів.

5. Військовослужбовці, які допускаються до виконання робіт за сумісними посадами, проходять навчання, інструктаж і перевірку знань з питань охорони праці як за їх основною посадою, так і за посадою за сумісництвом.

6. Перед перевіркою знань з питань охорони праці у військовій частині для військовослужбовців організується навчання: лекції, семінари та консультації.

7. Перевірка знань військовослужбовців з питань охорони праці проводиться за нормативно-правовими актами з охорони праці, додержання яких входить до їхніх функціональних обов'язків.

8. Перевірка знань військовослужбовців з питань охорони праці у військовій частині здійснюється комісією з перевірки знань з питань охорони праці військової частини (далі - комісія), склад якої затверджується наказом командира. Головою комісії призначається головний інженер військової частини або інший заступник командира військової частини, до посадових обов'язків якого входить організація роботи з охорони праці, а в разі потреби створення комісій в окремих структурних підрозділах їх очолює начальник відповідного підрозділу чи його заступник.

До складу комісії входять спеціалісти служби охорони праці, представники юридичної, виробничих, технічних служб. До складу комісії можуть залучатися викладачі охорони праці, які проводили навчання.

Представники Управління державного технічного нагляду або його територіального підрозділу беруть участь в роботі у складі комісії під час первинної перевірки знань з питань охорони праці військовослужбовців, які організовують або виконують роботи з підвищеною небезпекою.

Комісія вважається правомочною, якщо до її складу входить не менше трьох осіб.

9. Усі члени комісій проходять навчання та перевірку знань з питань охорони праці у Навчально-методичному центрі з охорони праці Житомирського військового інституту ім. С.П. Корольова або в інших військових частинах, які проводять таке навчання за програмами, погодженими з Управлінням державного технічного нагляду.

10. Перелік питань для перевірки знань з охорони праці військовослужбовців з урахуванням специфіки виробництва складається членами комісії та затверджується командиром військової частини.

11. Формою перевірки знань з питань охорони праці військовослужбовців є тестування, залік або іспит. Тестування проводиться комісією за допомогою технічних засобів (автоекзаменатори, модульні тести), залік або іспит - за екзаменаційними білетами у вигляді усного або письмового опитування.

12. Результат перевірки знань з питань охорони праці під час ведення робіт, зазначених у Переліку робіт з підвищеною небезпекою, затвердженому наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 року за № 232/10512 (далі - роботи з підвищеною небезпекою), до виконання яких допускається військовослужбовець, оформлюється Протоколом засідання комісії з перевірки знань з питань охорони праці (далі - Протокол) (додаток 1).

Особам, які організовують або виконують роботи з підвищеною небезпекою та які під час перевірки знань з охорони праці показали задовільні результати, видається Посвідчення про перевірку знань з питань охорони праці (далі - Посвідчення)

(додаток 2). При цьому в Протоколі та Посвідченні в стислій формі зазначається перелік нормативно-правових актів з охорони праці та з безпечного виконання конкретних видів робіт, в обсязі яких військовослужбовець пройшов перевірку знань.

Питання щодо порядку зберігання Посвідчень у військовій частині або необхідності військовослужбовцям мати їх при собі під час виконання робіт вирішується командиром військової частини.

13. У разі незадовільних результатів перевірки знань з питань охорони праці військовослужбовці протягом одного місяця проходять повторне навчання і повторну перевірку знань.

14. Не допускаються до організації та виконання робіт військовослужбовці, у тому числі керівний склад військових частин, які не пройшли навчання та перевірку знань з питань охорони праці.

15. Організаційне забезпечення роботи комісії (організація проведення перевірки знань з питань охорони праці, оформлення, облік і зберігання Протоколів, оформлення і облік Посвідчень) покладається на військову частину, якою проводилось навчання з питань охорони праці. Строк зберігання Протоколів не менше 5 років.

16. За організацію і здійснення навчання та перевірки знань військовослужбовців з питань охорони праці відповідає командир військової частини.

IV. СПЕЦІАЛЬНЕ НАВЧАННЯ І ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ

1. Військовослужбовці, які організовують або виконують роботи з підвищеною небезпекою, щороку проходять спеціальне навчання і перевірку знань нормативно-правових актів з охорони праці.

2. Спеціальне навчання з питань охорони праці проводиться як безпосередньо у військовій частині, так й іншою військовою частиною, яка в установленому цим Положенням порядку проводить відповідне навчання.

У разі здійснення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безпосередньо у військовій частині спеціальне навчання з питань охорони праці є складовою зазначеної професійної підготовки.

3. Спеціальне навчання з питань охорони праці організовується командиром військової частини за навчальними планами та програмами, які розробляються з урахуванням конкретних видів робіт, виробничих умов, функціональних обов'язків військовослужбовців і затверджуються наказом.

4. Перевірка знань з питань охорони праці після проведення спеціального навчання проводиться комісією.

У разі неможливості створити комісію безпосередньо у військовій частині перевірка знань проводиться комісією іншої військової частини, спорідненої за напрямками діяльності, комісією вищого органу військового управління або комісією Управління державного технічного нагляду.

{Абзац другий пункту 4 розділу IV в редакції Наказу Міністерства оборони № 501 від 28.09.2016}

V. НАВЧАННЯ І ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ ПОСАДОВИХ ОСІБ

1. Командири військових частин, начальники служб охорони праці під час прийняття на посаду і періодично один раз на три роки у порядку, встановленому цим Положенням, проходять навчання та перевірку знань з питань охорони праці в Навчально-методичному центрі з охорони праці Житомирського військового інституту ім. С.П. Корольова згідно з планом та програмою, розробленими на підставі Типового тематичного плану і програми навчання з питань охорони праці посадових осіб (додаток 4 до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 року за № 231/10511).

До складу комісії входять представники підрозділу Міністерства оборони України, визначеного для реалізації державної політики у сфері охорони праці та організації відомчого контролю за станом охорони праці у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України.

{Абзац другий пункту 1 розділу V в редакції Наказу Міністерства оборони № 501 від 28.09.2016}

2. Заступники командирів військових частин, особи, відповідальні за технічний стан і безпечну експлуатацію машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, та посадові особи, службові обов'язки яких пов'язані з:

керівництвом та контролем за виконанням робіт з підвищеною небезпекою;

будівництвом, експлуатацією, реконструкцією, технічним переоснащенням, консервацією та ліквідацією об'єктів підвищеної небезпеки;

розробкою проектів, технологічних регламентів та іншої технічної документації для робіт з підвищеною небезпекою;

підготовкою персоналу для обслуговування машин, механізмів та устаткування підвищеної небезпеки;

розробкою нормативно-правових актів з питань виготовлення, монтажу та експлуатації машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, - проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці в обов'язі виконуваної ними роботи під час прийняття на посаду і періодично один раз на три роки в Навчально-методичному центрі з охорони праці Житомирського військового інституту ім. С.П. Корольова або в інших військових частинах, які проводять таке навчання за програмами, погодженими з Управлінням державного технічного нагляду.

3. Експерти технічні з промислової безпеки, керівники та викладачі кафедр охорони праці вищих навчальних закладів проходять навчання в Головному навчально-методичному центрі Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України в порядку, визначеному Типовим положенням про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони

праці, затвердженим наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 року за № 231/10511.

4. Посадові особи, крім зазначених у пунктах 1 - 3 цього розділу, проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці стосовно робіт, що входять до їх функціональних обов'язків, безпосередньо у військовій частині.

5. Позачергове навчання і перевірка знань посадових осіб, а також фахівців з питань охорони праці проводяться в разі переведення військовослужбовця на іншу посаду, що потребує додаткових знань з питань охорони праці.

Посадові особи, у тому числі фахівці з питань охорони праці військових частин, де стався нещасний випадок (професійне отруєння) груповий або зі смертельним наслідком, протягом місяця проходять позачергове навчання і перевірку знань з питань охорони праці в порядку, встановленому цим Положенням, якщо комісією з розслідування встановлено факт порушення ними нормативно-правових актів з охорони праці.

Позачергове навчання з метою ознайомлення з нормативно-правовими актами з охорони праці може проводитися у формі семінарів.

VI. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ІНСТРУКТАЖІВ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ

1. Військовослужбовці під час прибуття до місця проходження служби та періодично проходять у військовій частині інструктажі з питань охорони праці, надання першої медичної допомоги постраждалим від нещасних випадків, а також з правил поведінки та дій у разі виникнення аварійних ситуацій, пожеж і стихійних лих.

2. За характером і часом проведення інструктажі з питань охорони праці (далі - інструктажі) поділяються на вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий.

3. Вступний інструктаж проводиться:

з усіма військовослужбовцями, які прибувають на службу до військової частини та направляються на виконання постійної або тимчасової роботи, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади;

з курсантами, слухачами навчальних закладів, які прибули до військової частини для проходження навчання;

з військовослужбовцями інших військових частин, які прибули до військової частини і беруть безпосередню участь у виконанні робіт у військовій частині.

Вступний інструктаж проводиться відповідно до наказу (розпорядження) командира військової частини спеціалістом служби охорони праці або іншим фахівцем, який в установленому цим Положенням порядку пройшов навчання і перевірку знань з питань охорони праці.

Вступний інструктаж проводиться в методичному кабінеті охорони праці або в спеціально обладнаному приміщенні з використанням сучасних технічних засобів навчання, навчальних та наочних посібників за програмою, розробленою службою охорони праці військової частини з урахуванням особливостей завдань військової частини. Програма та тривалість інструктажу затверджуються командиром військової частини.

Запис про проведення вступного інструктажу робиться в наказі про прийняття військовослужбовця на службу, а також в журналі реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці (додаток 3), який зберігається службою охорони праці або особою, що відповідає за проведення вступного інструктажу.

4. Первинний інструктаж проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці з:

військовослужбовцем, який:

щойно прибув до військової частини (постійно чи тимчасово) для проходження служби;

переводиться з одного структурного підрозділу військової частини до іншого;

виконуватиме нову для нього роботу;

відряджений з іншої військової частини і бере безпосередню участь у виконанні робіт у військовій частині;

курсантами, слухачами навчальних закладів:

до початку навчання;

перед виконанням кожного навчального завдання, пов'язаного з використанням різних механізмів, інструментів, матеріалів.

Первинний інструктаж на робочому місці проводиться індивідуально або з групою осіб одного фаху за діючими у військовій частині інструкціями з охорони праці відповідно до виконуваних робіт.

5. Повторний інструктаж проводиться на робочому місці індивідуально з окремим військовослужбовцем або групою військовослужбовців, які виконують однотипні роботи, за обсягом і змістом переліку питань первинного інструктажу.

Повторний інструктаж проводиться в строки, визначені командиром військової частини з урахуванням конкретних умов виконання робіт, але не рідше:

на роботах з підвищеною небезпекою - 1 раз на 3 місяці;

для решти робіт - 1 раз на 6 місяців.

6. Позаплановий інструктаж проводиться з військовослужбовцями на робочому місці або в кабінеті охорони праці в разі:

набрання чинності нових нормативно-правових актів з охорони праці;

зміни технологічного процесу, заміни або модернізації устаткування, приладів та інструментів, вихідної сировини, матеріалів та інших факторів, що впливають на стан охорони праці;

порушень військовослужбовцями нормативно-правових актів з охорони праці, що призвели до травм, аварій, пожеж;

перерви в роботі виконавця робіт більше ніж на 30 календарних днів - для робіт з підвищеною небезпекою, а для решти робіт - понад 60 днів.

Позаплановий інструктаж з курсантами, слухачами проводиться під час проведення трудового і професійного навчання в разі порушення ними нормативно-правових актів з охорони праці, що може призвести або призвело до травм, аварій, пожеж.

Позаплановий інструктаж проводиться індивідуально з окремим військовослужбовцем або з групою військовослужбовців одного фаху. Обсяг і зміст позапланового інструктажу визначаються в кожному окремому випадку залежно від причин і обставин, що спричинили потребу в його проведенні.

7. Цільовий інструктаж проводиться з військовослужбовцями в разі:

ліквідації аварії або стихійного лиха;

проведення робіт, на які відповідно до законодавства оформлюються наряд-допуск, наказ або розпорядження.

Цільовий інструктаж проводиться індивідуально з окремим військовослужбовцем або з групою військовослужбовців. Обсяг і зміст цільового інструктажу визначаються залежно від виду робіт, що виконуватимуться.

8. Первинний, повторний, позаплановий і цільовий інструктажі проводить безпосередній керівник робіт (начальник (командир) структурного підрозділу) або командир військової частини.

9. Первинний, повторний, позаплановий і цільовий інструктажі завершуються перевіркою знань у вигляді усного опитування або за допомогою технічних засобів, а також перевіркою набутих навичок безпечних методів роботи, які здійснює особа, що проводила інструктаж.

У разі незадовільних результатів перевірки знань, умінь і навичок щодо безпечного виконання робіт після первинного, повторного чи позапланового інструктажів протягом 10 днів додатково проводяться інструктаж і повторна перевірка знань.

У разі незадовільних результатів перевірки знань після цільового інструктажу допуск до виконання робіт не надається. Повторна перевірка знань при цьому не дозволяється.

10. Про проведення первинного, повторного, позапланового та цільового інструктажів військовослужбовців та їх допуск до роботи особа, яка проводила інструктаж, вносить запис до журналу реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці (додаток 4). Сторінки журналу реєстрації інструктажів нумеруються, шнуруються і скріплюються печаткою.

У разі виконання робіт, що потребують оформлення наряду-допуску, цільовий інструктаж реєструється в цьому наряді-допуску, а в журналі реєстрації інструктажів - не реєструється.

11. Перелік професій та посад військовослужбовців, які звільняються від повторного інструктажу, затверджується командиром військової частини. До зазначеного переліку зараховуються військовослужбовці, участь яких у виробничому процесі не пов'язана з безпосереднім обслуговуванням машин, механізмів, устаткування, застосуванням приладів та інструментів, збереженням або переробкою сировини, матеріалів.

12. Тематика та порядок проведення інструктажів з питань охорони праці для курсантів, слухачів під час трудового і професійного навчання в навчальних закладах визначаються нормативно-правовими актами в галузі освіти.

VII. СТАЖУВАННЯ, ДУБЛЮВАННЯ І ДОПУСК ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДО САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ РОБІТ

1. Новоприбулі у військову частину військовослужбовці після первинного інструктажу на робочому місці до початку самостійної роботи під керівництвом досвідчених, кваліфікованих військовослужбовців (працівників) проходять стажування протягом 2 - 15 змін або дублювання протягом шести змін.

Стажування або дублювання проводиться під час професійної підготовки на право виконання робіт з підвищеною небезпекою у випадках, передбачених нормативно-правовими актами з охорони праці.

2. Військовослужбовці, функціональні обов'язки яких пов'язані із забезпеченням безаварійної роботи об'єктів підвищеної небезпеки або з виконанням окремих робіт підвищеної небезпеки (об'єкти, порушення технологічних режимів яких становить загрозу для людей та навколишнього середовища), до початку самостійної роботи проходять дублювання з обов'язковим проходженням у цей період протиаварійних і протипожежних тренувань відповідно до плану ліквідації аварій.

3. Допуск до стажування (дублювання) оформлюється наказом. У наказі визначається тривалість стажування (дублювання) та вказується прізвище військовослужбовця (працівника), відповідального за проведення стажування (дублювання).

4. Перелік посад і професій військовослужбовців, які проходять стажування (дублювання), а також тривалість стажування (дублювання) визначаються командиром військової частини відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці. Тривалість стажування (дублювання) залежить від стажу і характеру роботи, а також від кваліфікації військовослужбовця.

5. Командир військової частини має право своїм наказом звільняти від проходження стажування (дублювання) військовослужбовця, який має досвід роботи за відповідною посадою не менше 3 років або переводиться з одного підрозділу до іншого, де характер роботи та тип обладнання, на якому він працюватиме, не змінюються.

6. Стажування (дублювання) проводиться за програмами для конкретної професії, які розробляються у військовій частині відповідно до функціональних обов'язків військовослужбовця і затверджуються командиром військової частини (структурного підрозділу).

7. Стажування (дублювання) проводиться на робочих місцях своєї військової частини або іншої, де використовується подібна технологія. У процесі стажування військовослужбовці виконують роботи, які за складністю, характером, вимогами безпеки

відповідають роботам, що передбачаються функціональними обов'язками цих військовослужбовців.

8. У процесі стажування (дублювання) військовослужбовець: закріплює знання щодо правил безпечної експлуатації технологічного обладнання, технологічних і посадових інструкцій та інструкцій з охорони праці;

оволодіває навичками орієнтування щодо виконання робіт у нормальних і аварійних умовах;

засвоює в конкретних умовах технологічні процеси і обладнання та методи безаварійного керування ними з метою забезпечення вимог безпеки праці.

9. Після закінчення стажування (дублювання) та при задовільних результатах перевірки знань з питань охорони праці наказом (розпорядженням) командира військової частини (або командира (начальника) структурного підрозділу) військовослужбовець допускається до самостійної роботи, про що робиться запис у журналі реєстрації інструктажів. Якщо військовослужбовець не оволодів необхідними виробничими навичками чи отримав незадовільну оцінку з протипожежних тренувань, стажування (дублювання) новим наказом може бути продовжено на строк не більше двох змін.

VIII. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБІТ ЗА НАРЯДАМИ-ДОПУСКАМИ, РОЗПОРЯДЖЕННЯМИ ТА В ПОРЯДКУ ПОТОЧНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ

1. У кожній військовій частині залежно від місцевих умов і особливостей служби організаційно всі роботи розподіляються на роботи, що виконуються за нарядами-допусками, розпорядженнями та в порядку поточної експлуатації.

Списки військовослужбовців (працівників), які мають право на видачу нарядів-допусків, розпоряджень, а також переліки робіт, що виконуються за нарядами-допусками, розпорядженнями і в порядку поточної експлуатації, визначаються особами, відповідальними за теплове, газове та електрогосподарство, і затверджуються командиром військової частини.

2. За нарядами-допусками виконуються роботи з підвищеною небезпекою у випадках, передбачених нормативно-правовими актами з охорони праці:

роботи в діючих електроустановках;

вогневі роботи на обладнанні, розміщеному в зоні діючого устаткування і у виробничих приміщеннях;

земляні роботи в зоні діючих підземних комунікацій;

роботи на висоті;

роботи в колодязях, колекторах, шурфах, ємностях;

газонебезпечні роботи.

Перелік робіт, які необхідно виконувати за нарядами-допусками, викладено в додатку 5 до цього Положення.

До переліку робіт, що виконуються за нарядами-допусками у військовій частині, вносяться також додаткові роботи, перелік яких затверджується командиром військової частини.

3. За розпорядженнями виконуються роботи:

не зазначені в додатку 5 до цього Положення;

що не потребують проведення технічних заходів щодо підготовки робочих місць, у тому числі й роботи, що виконуються одноособово.

Перелік робіт, що виконуються одноособово за розпорядженням, визначається з урахуванням місцевих умов та затверджується командиром військової частини.

Видають розпорядження посадові особи, які уповноважені видавати наряди-допуски.

Розпорядження даються виконавцям робіт безпосередньо або за допомогою засобів зв'язку та виконуються згідно з відповідними нормативно-правовими актами з охорони праці.

Розпорядження має разовий характер, строк його дії визначається тривалістю робочого дня (зміни) виконавців.

Якщо тривалість робіт перевищує робочий день (зміну), за рішенням посадової особи, яка уповноважена видавати наряди-допуски, видається нове розпорядження.

4. Облік і реєстрацію робіт за нарядами-допусками та розпорядженнями ведеться в журналі обліку і реєстрації робіт за нарядами-допусками та розпорядженнями (додаток 6).

У журналі реєструється тільки первинний допуск до роботи та повне її закінчення із закриттям наряду-допуску (розпорядження).

Сторінки журналу нумеруються, а журнал шнурується та скріплюється печаткою. Строк зберігання журналу після останнього запису - 6 місяців.

Первинні і щоденні допуски до роботи за нарядами-допусками оформлюються записом в оперативному журналі (у цьому разі зазначають тільки номер наряду-допуску).

Наряди-допуски, роботи за якими повністю закінчені, зберігаються протягом 30 діб, а наряди-допуски на проведення газонебезпечних робіт - протягом одного року від дня їх закриття.

5. До робіт, що виконуються в порядку поточної експлуатації, відносяться роботи, передбачені посадовими обов'язками військовослужбовців та не пов'язані з підвищеною небезпекою.

Особи, які складають і затверджують перелік робіт, що виконуються в порядку поточної експлуатації, визначають необхідність, можливість і періодичність безпечного виконання цих робіт, а також кількісний та якісний склад виконавців на кожен вид роботи.

**Начальник Відділу
державного нагляду
за охороною праці
Міністерства оборони України
полковник**

В.І. Литвинчук

ДОДАТКИ

Додаток 1
до Положення про проведення
навчання з питань охорони праці
та порядок допуску
військовослужбовців Збройних
Сил України до виконання робіт
(пункт 12 розділу III)

(військова частина, підприємство, навчальний заклад)

ПРОТОКОЛ № _____
засідання комісії з перевірки знань з питань охорони праці

“ ____ ” _____ 20__ р. _____ м.

Комісія у складі:

ГОЛОВИ _____
(прізвище, ініціали, посада)

і членів комісії: _____,
(прізвище, ініціали, посада)

_____,
(прізвище, ініціали, посада)

_____,
(прізвище, ініціали, посада)

створена на підставі наказу від “ ____ ” _____ 20__ р. № _____,
перевірила знання

(перелік нормативно-правових актів з

охорони праці, за якими проводилася перевірка знань)

№ з/п	Військове звання	Прізвище, ім'я та по батькові	Посада, професія (фах)	Місце роботи (для військової частини - структурний підрозділ)	Знає / не знає	Примітка
1	2	3	4	5	6	7

Голова комісії

(підпис)

Члени комісії:

(підпис)

(підпис)

(підпис)

М. П.

Додаток 2
до Положення про
проведення навчання з питань
охорони праці та порядок
допуску військовослужбовців
Збройних Сил України до
виконання робіт
(пункт 12 розділу III)

Обкладинка посвідчення

ПОСВІДЧЕННЯ
про перевірку знань з питань охорони праці

Перша сторінка посвідчення

(військова частина, підприємство, навчальний заклад)

ПОСВІДЧЕННЯ №

Видано _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

посада (фах) _____

місце роботи _____

про те, що він (вона) пройшов(ла) навчання і виявив(ла) потрібні
знання _____

(перелік нормативно-правових актів з охорони праці,

за якими проводилася перевірка знань)

Підстава: протокол засідання комісії з перевірки знань

від “___” _____ 20__ р. № _____

Голова комісії _____
(військове звання, прізвище)

М. П. _____
(підпис)

Друга сторінка посвідчення

ВІДОМОСТІ
про перевірку знань

Посада _____
(фах)

Виявив (виявила) потрібні _____
знання

(перелік нормативно-правових актів з охорони праці,

за якими проводилася перевірка знань)

Підстава: протокол засідання комісії з перевірки знань
від “___” _____ 20__ р. № _____

Голова _____
комісії (військове звання, прізвище)

М. П. _____
(підпис)

Додаток 3
до Положення про проведення
навчання з питань охорони праці
та порядок допуску військовослужбовців
Збройних Сил України до виконання робіт
(пункт 3 розділу VI)

(військова частина, підприємство, організація, установа)

ЖУРНАЛ
реєстрації вступного інструктажу з питань охорони
праці

Розпочато “ ____ ” _____ 20__ р.

Закінчено “ ____ ” _____ 20__ р.

Формат А4 (210 x 297)

№ з/п	Дата проведення інструктажу	Військове звання, прізвище, ім'я та по батькові особи, яку інструктують	Професія, посада особи, яку інструктують, її вік	Назва виробничого підрозділу, до якого приймається особа, яку інструктують	Військове звання, прізвище, ініціали, посада особи, яка інструктує	Підписи	
						особи, яку інструктують	особи, яка інструктує
1	2	3	4	5	6	7	8

Додаток 4
до Положення про проведення
навчання з питань охорони праці
та порядок допуску військовослужбовців
Збройних Сил України до виконання робіт
(пункт 10 розділу VI)

Титульний аркуш журналу

(військова частина, підприємство, організація, установа)

ЖУРНАЛ
реєстрації інструктажів з питань охорони праці на
робочому місці

(підрозділ, цех, дільниця, бригада, служба, лабораторія, майстерня)

Розпочато “___” _____ 20__ р.

Закінчено “___” _____ 20__ р.

Формат А4 (210 x 297)

№ з/п	Дата проведення інструктажу	Військове звання, прізвище, ініціали особи, яку інструктують	Професія, посада особи, яку інструктують	Вид інструктажу (первинний, повторний, позаплановий, цільовий), назва та номер інструкції	Причина проведення позапланового або цільового інструктажу	Військове звання, прізвище, ініціали особи, яка інструктує та перевіряє знання	Підписи		Стажування (дублювання) на робочому місці		Знання перевірів, допуск до роботи здійснив (підпис, дата)
							особи, яку інструктують	особи, яка інструктує	кількість змін, з ___ до ___ (дати)	стажування (дублювання) пройшов (підпис працівника)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Додаток 5
до Положення про проведення
навчання з питань охорони праці
та порядок допуску військовослужбовців
Збройних Сил України до виконання робіт
(пункт 2 розділу VIII)

ПЕРЕЛІК

робіт, які необхідно виконувати за нарядами-допусками

Газонебезпечні роботи;

ремонт котельних агрегатів (робота всередині топок, барабанів, електрофільтрів, газоходів, повітроводів, систем пилоприготування, золовловлювання, золовидалення; роботи на поверхнях нагріву і трубопроводах у межах котла);

ремонт турбін і допоміжного турбінного обладнання (конденсаторів, теплообмінних апаратів, мастильних систем);

ремонт конвеєрів, живильників, елеваторів, дробарок, грохотів, вагоноперекидачів, пристроїв, що скидають паливо зі стрічкових конвеєрів;

ремонт електромагнітних сепараторів, вагів стрічкових конвеєрів, тріско- і кореневловлювачів, а також механізованих пробовідбірників твердого палива;

ремонтні роботи в мазутному господарстві;

ремонт насосів (живильних, конденсатних, циркуляційних, сітьових, підживлювальних) і мішалок;

ремонт обертових механізмів (дутьових і млинових вентиляторів, димососів, млинів);

вогневі і газонебезпечні роботи на обладнанні, у зоні діючого обладнання і у виробничих приміщеннях;

установлення та знімання заглушок на трубопроводах (крім трубопроводів води з тиском, не більшим від атмосферного, і температурою до + 45 °С);

ремонт вантажопідіймальних машин (крім колісних та гусеничних самохідних), кранових візків, підкранових шляхів,

скреперних установок, перевантажувачів, підіймачів, фунікулерів, канатних доріг;

демонтаж, монтаж обладнання в зоні діючого устаткування;

врізання гільз і штуцерів для приєднання приладів, установлення та знімання вимірювальних діафрагм витратомірів;

установлення, знімання, перевірка і ремонт апаратури автоматичного регулювання, дистанційного керування, захисту, сигналізації та контролю, що потребує зупинення, обмеження продуктивності та зміни схеми і режиму роботи обладнання;

ремонт трубопроводів і арматури без знімання її з трубопроводів, ремонт або заміна імпульсних ліній (газо-, мазуто- і паропроводів, трубопроводів пожежогасіння, дренажних ліній, трубопроводів з отруйним і агресивним середовищем, трубопроводів гарячої води з температурою понад + 45 °C);

комплексне випробування технологічного захисту після капітального ремонту або монтажу обладнання;

налагоджування схем автоматики, захисту, сигналізації і випробування комплектів автоматики;

роботи з ремонту датчиків, пов'язані з виведенням з дії або продуванням імпульсних ліній (крім повітропроводів і пилопроводів);

ремонт теплопроводів;

гідропневматичне промивання трубопроводів;

випробування теплової мережі на розрахунковий тиск і розрахункову температуру теплоносія;

роботи в місцях, небезпечних щодо загазованості, вибухонебезпеки і ураження електричним струмом і з обмеженим доступом для відвідування;

роботи в камерах, колодязях, апаратах, бункерах, резервуарах, баках, колекторах, тунелях, трубопроводах, каналах та ямах, конденсаторах турбін та інших металевих ємностях;

дефектоскопія обладнання;

хімічне очищення обладнання;

нанесення антикорозійних покриттів;
теплоізоляційні роботи;
складання і розбирання риштувань заввишки понад 2,0 м;
закріплення стінок траншей і котлованів;
земляні роботи в зоні підземних комунікацій;
завантажування, довантажувannya та вилучення
фільтрувального матеріалу під час відкривання фільтрів;
ремонтні роботи в хлораторній, гідразинній та аміачній
установках;
водолазні роботи;
роботи, що проводяться з використанням плавзасобів;
ремонт водозабірних споруд;
ремонт димових труб, градирень, будівель та споруд.

Додаток 6
до Положення про проведення
навчання з питань охорони праці
та порядок допуску військовослужбовців
Збройних Сил України до виконання робіт
(пункт 4 розділу VIII)

Титульний аркуш журналу

(військова частина, підприємство, організація, установа)

ЖУРНАЛ
обліку і реєстрації робіт за нарядами-допусками та
розпорядженнями

(підрозділ, цех, дільниця, бригада, служба, лабораторія, майстерня)

Розпочато “___” _____ 20__ р.

Закінчено “___” _____ 20__ р.

Формат А4 (210 x 297)

Номер		Місце проведення роботи і її зміст, заходи безпеки	Виконавець робіт (військове звання, прізвище, ініціали)	Члени бригади (прізвище, ініціали)	Особа, яка дала розпорядження (військове звання, прізвище, ініціали)	Роботу розпочато (дата, година)	Роботу закінчено (дата, година)
наряду-допуску	розпорядження						
1	2	3	4	5	6	7	8

Примітки:

1. У разі виконання робіт за нарядами-допусками заповнюються тільки графи 1, 7, 8.
2. У разі виконання робіт за розпорядженнями заповнюються всі графи, крім графи 1.

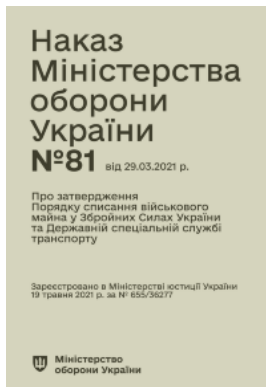
ДЛЯ НОТАТОК

Наказ МОУ 668:
Про затвердження Положення про
проведення навчання з питань охорони
праці та порядок допуску
військовослужбовців Збройних Сил
України до виконання робіт

Підписано до друку 02.02.2026 р.
Формат 64х84/16. Папір офсетний. Цифровий друк.
Ум. друк. арк. 2,09. Наклад 50. Зам. № 0226-02/1.
Видавець ФОП Чорнолуцький Євген Олександрович,
Інтернет-магазин військової літератури War Books
warbooks.com.ua
м. Київ, вул. Велика Васильківська 74, офіс 10.
Тел.: +380963552929 Telegram / Signal / Viber

Віддруковано з готового оригінал-макета у друкарні ТакиБук.
м. Одеса, вул. Інглезі 6/1, офіс 135
Тел.: +38 050 555-00-69
mailbox@takibook.od.ua

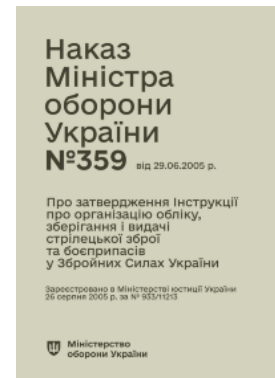
Рекомендована література

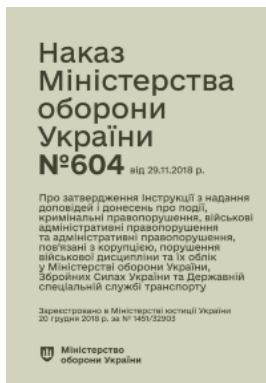
Наказ МОУ № 81 —
Порядок списання
військового майна у
ЗСУ та ДССТ

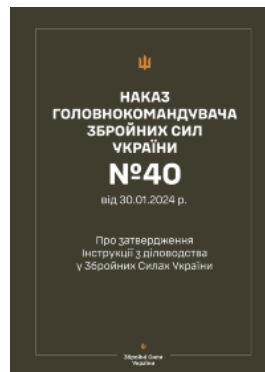
Наказ МОУ № 440 —
Інструкція з обліку
військового майна у
ЗСУ (+117 додатків) / зі
змінами 2026

Наказ МОУ № 359 —
Інструкція про
організацію обліку,
зберігання і видачі
стрілецької зброї та
боєприпасів у Збройних
Силах України

Наказ МОУ № 604 —
Інструкція з надання
довідей і донесень
про події, кримінальні,
військові
адміністративні та
адміністративні
правопорушення,...

Наказ ГШ ЗСУ № 40 —
Інструкція з
діловодства у Збройних
Силах України +
Додатки (зі змінами
2026 рік)

Наказ МОУ № 300 —
Положення про
військове (корабельне)
господарство ЗСУ

Перейти до категорії
Накази МОУ

WAR BOOKS
військова література

КУПИТИ